



La RSC, material altamente inflamable

Published by [Carme Rodríguez](#) [1] on 13/04/2015 - 21:58 | Last modification: 20/03/2026 - 11:44

Publicat originalment al blog L'estraperlista i recuperat a Interacció, aquest article de Carme Rodríguez qüestiona l'ús de la Responsabilitat Social Corporativa com a relat legitimador dins les institucions culturals. A partir de casos concrets, assenyalava com determinades pràctiques que es presenten com a responsables poden amagar precarietat laboral, externalitzacions problemàtiques o aliances amb actors econòmics amb impactes socials i ambientals discutibles. Interacció el recupera perquè aquest desajust entre discurs i pràctica continua travessant el sector: la RSC sovint opera més com a cobertura simbòlica que com a transformació real de les condicions en què es produeix la cultura. (n. de l'e., 2026)

[L'estraperlista](#) [2]

Según la Organización Internacional del Trabajo, la OIT, la Responsabilidad Social Corporativa (de ahora en adelante RSC) se define como el conjunto de acciones de carácter voluntario que toman en consideración las empresas para que sus actividades tengan repercusiones positivas sobre la sociedad y que afirman los principios y valores por los que se rigen, tanto en sus propios métodos y procesos internos como en su relación con los demás actores.

De un tiempo a esta parte se ha incrementado el interés y la necesidad de la RSC como filosofía de empresa en muchas organizaciones privadas y públicas. El 'Libro Verde de la Comisión Europea para fomentar un marco europeo para la responsabilidad social de las empresas' ha servido de referencia, por ejemplo a la Generalitat en Catalunya, para promover la responsabilidad social en las organizaciones, concienciar para contribuir a dar un mayor valor social y sostenibilidad de las empresas con la sociedad, al mismo tiempo que les permite generar marca, prestigio y retorno de la inversión, es decir, ser una organización sostenible y sensible con su entorno territorial y generadora de engagement*.

Iniciativas de tipo social como la conciliación laboral y familiar, la igualdad de oportunidades, la integración en la comunidad, la transparencia, las condiciones laborales, acciones de tipo económico como sistemas de gestión responsables, uso de recursos sociales o de tipo mediambiental como la implantación de procesos sostenibles, son las sugerencias más frecuentes de lo que es la RSC en las empresas y organizaciones. Y como esos cambios son permeables, también han afectado al sector cultural, propiciando tímidas modificaciones en la filosofía de muchas organizaciones culturales, unos cambios que también van siendo posibles debido a la crisis social y del sector que por un lado obliga a las organizaciones a generar una confianza ciudadana que se ha perdido (por lo tanto afecta a la legitimidad de sus contenidos y a la afluencia de público en sus espacios) y por el otro, a una demanda ciudadana que exige procesos y decisiones claras de las instituciones y de retorno social. Iniciativas como la aplicación de indicadores de retorno social como el SROI, o la ya presente 'Ley de transparencia' obligarán a regular y normalizar unos procesos que aunque de complicada implantación en sus inicios, se espera que sirvan para reflejar ese esfuerzo y riqueza social que es la cultura para la sociedad.

Fa pocs anys que algunes organitzacions ja han començat a fer anar en aquest sentit, a oferir i aplicar mesures i indicadors que justifiquin que la riquesa cultural que generen les seves institucions són sostenibles i beneficioses per al seu territori i la seva ciutadania. Però sovint aquests intents de transparència, mesures i normatives han estat més un gest que una voluntat ferma de canviar maneres de fer i de relacionar-se amb el territori, més un maquillatge superflu que ganes de presentar els projectes com a beneficiosos i de repercussió positiva per a la riquesa cultural del territori. Hi ha realment la voluntat de fer canvis? S'entén que cal canviar i que s'ha d'introduir en l'adn de l'organització? I se sap realment per a què serveix la RSC?

Una cosa del que es fa en nom de la RSC.

– **La igualtat d'oportunitats i l'accés a la cultura.** Dirigir-se a col·lectius sensibles puntualment i no fomentar la

freqüència, el treball i l'interès constant al llarg de tot l'exercici, la qual cosa exigeix un projecte especial amb persones amb necessitats específiques per crear hàbits i interès mutu. Exemple: de vegades el simple fet de disposar en una activitat de llenguatge de signes o un taller d'Alzheimer ja dona per justificar que es practica la inclusió de col·lectius.

– **Ús de recursos socials.** Subcontractar empreses de col·lectius sensibles per realitzar serveis logístics, distribucions de materials promocionals o d'atenció a l'usuari. És bo, és clar, però l'obligació de la institució s'hauria de ser assegurar del correcte compliment de l'empresa amb les condicions dels col·lectius implicats. Exemple: l'Ajuntament de Barcelona subcontracta persones amb discapacitat en algun pàrquing públic, paga a l'empresa (especialitzada!) a 20 euros l'hora i el treballador rep 5 euros, treballant festius i nocturns inclosos.

– **La gestió de les persones i la qualitat de les condicions laborals.** Un altre tipus de subcontractacions de grans institucions a empreses culturals d'alguns serveis museístics en condicions precàries. (Llegiu [article](#) [3] d'Elena Vozmediano).

– **Estalvi energètic, sostenibilitat en la gestió del capital.** S'és responsable en l'elecció de les fonts de finançament? L'ingrés per l'ingrés, o quan s'elegeixen patrocinadors com La Caixa o Catalunya Banc amb empreses de fort risc mediambiental que participen de Repsol acusada de contaminar el riu Pastaza, a l'Amazònia peruana i d'atemptar contra els drets de la població quitxua de la zona, o d'omplir de productes bancaris tòxics a un % elevat de la població del nostre territori.

– **Transparència en les gestions i en les dades.** Es difonen processos de selecció de personal en circuits tancats o en èpoques vacacionals, o es mostren pressupostos d'una manera excessivament genèrica sense entrar en conceptes que ajudarien a una major comprensió de la situació financera, o no s'exposen a la web, la poca claredat i l'opacitat de moltes gestions, un *sinsentit en moltes institucions* que estan obligades a facilitar aquestes dades públiques.

– **Custòdia del territori i benefici mediambiental.** El tancament d'un recinte públic obert i massificat com el Park Güell en nom de la preservació patrimonial del seu contingut, un patrimoni que ara a preu d'entrada, llargues cues i aparentment un millor control d'accés, només ha millorat els ingressos econòmics del monument (o de la municipalitat) però que no repercuteix – encara- a protegir i conservar l'escalinata monumental i el drac, símbol icònic de la ciutat, que continua patint dia a dia el mateix assetjament del turisme.

Algunes conclusions.

Això és només alguna petita mostra del que passa diàriament, i encara que no posi en dubte la bona intenció de fomentar bones actituds, es potencien d'altres negatives, a l'estil *efecte papallona*, però que aquí respon més aviat a la irresponsabilitat de no haver realitzat una bona gestió, que consisteix principalment a **establir un pla estratègic a RSC en l'organització**, tenint en compte que qualsevol decisió que es prengui repercuteix sobre el conjunt de totes, i que el que sumi d'una banda, no resti per l'altra. Vivim en una societat molt complexa, amb mecanismes de gestió i control encara molt imperfectes, però també venim observant cada vegada més propostes empresarials i de gestió diferents, innovadores i de positiva repercussió social, com les **cooperatives de consum sostenible**, en energies renovables per exemple (Somenergia), o feixes ètiques (Triodos Bank), o fundacions amb un alt nivell de RSC (Fundació Cassià Just), parlem d'alternatives i realitats a l'abast de tots els pressupostos.

I tot això per a què? Doncs perquè sí que és possible traslladar la idea del **consum responsable en el sector cultural**, fer productes culturals sostenibles i de qualitat és possible, donem *certificacions tipus ISO* de qualitat i vegem com també contribuïm a netejar i millorar la qualitat cultural i l'ètica social del nostre territori, i de la nostra institució, l'usuari i el consumidor com a *termòmetres* de la tendència de consum, si ens volen consumidors, doncs fem de la selecció natural la llei de la competència!

La RSC és una filosofia d'empresa que exigeix d'esforç i de compromís, que necessita de la involucració de cadascun dels membres de l'organització cultural, perquè no és un disbarat de quita i pon, és una manera d'anar per casa, és el reflex del que realment som i el ciutadà és intel·ligent i sap quan estan treballant per al seu benestar, i també quan no... La RSC, material altament inflamable, i sensible!



Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Tags: governança cultural

Tags: sectors culturals i creatius

Tags: finançament de la cultura

Tags: treball cultural i professionals

Tags: polítiques culturals

- [4]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/blogs/2015/rsc>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/carmemix>

[2] <https://lestraperlista.wordpress.com/>

[3] https://www.elespanol.com/el-cultural/blogs/y_tu_que_lo_veas/20150324/obra-servicio-empleo-cultural/20617940_12.html

[4] <https://interaccio.diba.cat/node/5764>